

Raport de evaluare externă de progres

IOSUD: Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca
Școala doctorală a UTCN

I. Introducere

Raportul de față (de evaluare externă de progres) a fost întocmit după patru ani de la evaluarea externă a domeniului de studii universitare de doctorat „Filologie”, din cadrul IOSUD-UTCN, din iulie 2021. În componența comisiei inițiale s-au aflat Alexandru Gafton (profesor la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, din Iași), Ioana Galleron (profesor la Universite Sorbonne Nouvelle, din Paris) și Andreea Mistreanu (masterandă la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, din Iași).

Prezenta evaluare a fost făcută de prof. univ. dr. Alexandru Gafton, student masterand Andrei-Florin Bărcăuan (Universitatea din Oradea) și expertul din Direcția Asigurării Calității, Elena Catană. Sursele din care am extras informațiile aici prezentate sunt constituite de Raportul de progres prezentat de către coordonatoarea domeniului (prof. univ. dr. Daiana Felecan), precum și discuțiile pe care le-am avut online, cu prof. univ. dr. Petru Dobra (Directorul IOSUD-UTCN), prof. univ. dr. Doina Pîslă (Directorul CSUD al IOSUD-UTCN) și cu coordonatoarea domeniului.

Școala doctorală a UTCN reunește mai multe domenii de specializare, corespunzătoare diferitelor specializări ale facultăților ce compun Universitatea Tehnică. Drept urmare a fuziunii (din anul 2012) cu Universitatea din Baia Mare (devenită „Centrul Universitar Nord, din Baia Mare”), IOSUD-UTCN își crește gama de domenii cu domeniul „Filologie” (pentru care, prin Ordinul MECT nr. 24180/0801.2004, Universitatea din Baia Mare a dobândit statutul de IOD).

Până în anul 2020 au existat 5 conducători de doctorat, care au îndrumat 62 de studenți doctoranzi, toți finalizându-și tezele de doctor și primind confirmarea Ministerului.

În momentul de față există 4 conducători de doctorat (Oliviu Felecan, Daiana Felecan, Mihaela Siserman și Ioan Farcaș) cărora li se adaugă doi conducători de doctorat pensionați (Gheorghe Glodeanu și Cornel Muntean). Cele 6 cadre didactice au împreună 44 de doctoranzi în curs, dintre care 40 de gen feminin, 26 dintre aceștia fiind în stagiul, dintre care 24 de gen feminin.

II. Aprecieri asupra implementării recomandărilor formulate în cadrul REE.

Recomandările comisiei de evaluare din iulie 2021 au vizat cu deosebire cele cinci criterii pentru care s-a constatat îndeplinirea parțială. Acestea nu se refereau la defecte organice și sistemice, privitoare la pregătirea conducătorilor de doctorat și la calitatea procesului de îndrumare, la activitatea doctoranzilor și, în esență, nici la organizarea activității domeniului de doctorat. Ele aveau în vedere aspecte întrucâtva secundare, însă de natură să amelioreze – prin completare – o latură a pregătirii doctoranzilor. În măsuri diferențiate, recomandările se refereau la anumite tipuri de deschidere către activitățile din aceeași clasă, desfășurate în sânul domeniului la alte Instituții, adică într-un cerc mult mai larg decât cel generat și constituit în mod inerent de un singur IOSUD. În fapt, comisia a avut în vedere caracterul benefic al racordării activităților desfășurate în cadrul IOSUD-UTCN la ceea ce se petrece la nivel național și internațional. Fiind pe deplin conștienți că, spre deosebire de situația altor domenii, mai cu seamă celor caracteristice unei Universități (Poli) Tehnice, prin chiar natura sa, domeniul „Filologie” oferă posibilități de deschidere sever limitate, membrii comisiei de evaluare din iulie 2021 au făcut recomandările ca pe un act de impulsivitate și de încurajare a unui efort necesar.

Prima recomandare (de sub **A.1.3.2**) se referea la facilitarea participării doctoranzilor la

proiecte naționale și internaționale, fiind considerată benefică (și necesară) pentru formarea lor științifică și profesională.

Analiza Raportului primit arată că în prezent doctoranzii participă la apelurile naționale și internaționale de proiecte, spre a afla oportunități de finanțare și de colaborare internațională, însă deocamdată nu au apărut rezultate care să ducă la altfel de finanțări decât cea guvernamentală.

Cea de-a doua (de sub **A.1.3.3**) era auxiliarul prin care se putea crea un sistem suplă, de natură și în măsură să înlăsească decontarea către doctoranzi, a cheltuielilor implicate de îndeplinirea primei recomandări. Soluționarea primei chestiuni depindea, așadar, pe de o parte, de compatibilitatea temelor angajate de către doctoranzi și a preocupărilor lor științifice – în raport cu temele abordate în proiectele naționale și internaționale –, precum și (în cazul în care această compatibilitate exista) de capacitatea doctoranzilor de a deține competențele necesare participării la respectivele proiecte și de a se prezenta ca alternative în consecință, iar cealaltă de capacitatea Instituției și în subsidiar a conducătorilor de doctorat din domeniu, de a facilita circulația unor astfel de informații și a contactului cu decidenții de la nivel național și internațional.

Din Raportul prezentat și din discuțiile avute online reiese că doctoranzii participă la apelurile naționale și internaționale care prezintă oferte de proiecte, și că, la rândul ei, Instituția monitorizează platformele și portalurile unor proiecte, având potențialul de a selecta doctoranzi UTCN din domeniul „Filologie”. Totodată, Instituția a alocat fonduri speciale și creat un sistem de finanțare a cheltuielilor legate de taxele de participare, transport și cazare, doctoranzii fiind informați în acest sens și stimulați spre a accesa astfel de fonduri. Firește că rezultatele țin de un mănunchi de factori la care viziunea, obiectivele și interesele personale ale doctoranzilor contribuie substanțial.

În continuare era avută în vedere capacitatea Instituției de a oferi unele facilități financiare către doctoranzii proprii. De fapt, era un tip de îndemn adresat factorilor de decizie din UTCN de a spori eforturile financiare în această direcție. Astfel, următoarele trei criterii parțial îndeplinite se refereau la:

a) facilitarea circulației informației referitoare la manifestări științifice internaționale, concomitent cu ajutorarea financiară aferentă (**C.3.1.1**);

Sursele arătate (Raportul prezentat și discuția online, cu directorul IOSUD-UTCN, directoarea CSUD și coordonatoarea domeniului) arată că alături de fondurile alocate de Instituție în vederea acoperirii cheltuielilor de participare a doctoranzilor la conferințe internaționale există unele alocate burselor de mobilitate, special destinate doctoranzilor din zona Științelor Umaniste. Cu alte cuvinte Instituția a alocat fonduri special destinate participării doctoranzilor la activitatea științifică internațională (conferințe). Totodată doctoranzii au la dispoziție și ajutorul dat de aceea că IOSUD a stabilit un set de conferințe internaționale recunoscute ca fiind relevante pentru domeniul „Filologie” și către care doctoranzii se pot orienta preferențial. Dincolo de informațiile oferite oficial, prin site-ul Universității, doctoranzii sunt informați direct de către propriii îndrumători, cu privire la starea programelor de burse și la conferințele în curs, fiind încurajați să participe la acestea și să aplice pentru obținerea foderilor aferente, totul în vederea internaționalizării activităților lor. Raportul prezentat și discuțiile online duc la concluzia că Instituția a urmat recomandarea, asigurând fonduri în măsură să acopere taxele de participare, transportul și cazarea, doctoranzii fiind invitați să acceseze respectivele fonduri. În cele din urmă reiese că acest set de politici a dat rezultate, doctoranzii domeniului „Filologie” participând la mai multe conferințe (7 doctoranzi participanți la 23 de manifestări științifice de prestigiu, dintre care 7 în străinătate).

b) încurajarea cotutelelor și a cooptării specialiștilor străini în comisiile de îndrumare a doctoranzilor (recomandarea sugerând unele căi în măsură să ușureze atingerea dublului obiectiv, în esență prin apelul la relațiile personale ale conducătorilor de doctorat) (**C.3.1.2**);

În ceea ce privește cotutelele, Raportul și discuțiile online arată că în intervalul scurs de la vizita ARACIS acestea s-au concretizat și, mai mult, conducătorii de doctorat invită specialiști străini spre a susține prelegeri care completează curricula și implicit cunoștințele doctoranzilor, o astfel de implicare a specialiștilor de la alte Universități, în activitățile de formare a doctoranzilor, asigurând o creștere a amplitudinii și profunzimii cunoștințelor transferate către doctoranzi. Au existat deja susțineri ale unor teze de doctor, la care comisiile de susținere au cuprins specialiști străini (Ungaria și Republica Moldova).

c) intensificarea integrării specialiștilor din alte universități (mai cu seamă prin invitarea lor în comisiile de susținere a tezelor de doctor, la prelegeri și conferințe dedicate doctoranzilor ori prin alte tipuri de contacte științifice și profesionale) (C.3.1.3).

De la momentul recomandării s-a înregistrat o activitate notabilă sub acest aspect, cu 32 de prelegeri și seminarii din afara IOSUD-UTCN, alături de alte tipuri de colaborări cu specialiști din țară și din străinătate (Canada, Germania, Finlanda, Ungaria, SUA, Japonia, Marea Britanie, Belgia, Brazilia, Franța etc.).

În cele din urmă am constatat că se conturează o strategie care prin: a) participarea la târguri educaționale internaționale; b) includerea experților naționali și internaționali, în toate tipurile de procese parcurse de doctoranzi; c) stimularea relațiilor de colaborare și publicare dintre doctoranzi și cercetători din alte țări; d) oferirea, de către Universitate, a suportului logistic și financiar necesar schimburilor de doctoranzi; e) promovarea online, a programelor doctorale și a întregii game de oferte, este capabilă să ducă la incluziunea studenților și a formatorilor într-un cadru academic largit.

Alături de acestea, la vizita din iulie 2021 au fost făcute recomandări pentru unii dintre itemii îndepliniți. Comisia ARACIS avea în vedere, în acest fel, acordarea unor sugestii care să ducă la operarea unor ajustări de detaliu, de natură să sprijine eforturile Instituției către concentrarea acțiunilor ei în anumite direcții, astfel sporindu-le eficiența, spre a obține rezultate ameliorate. Analiza Raportului prezentat acum de IOSUD-UTCN arată următoarele:

La criteriul **A. 2.1.1** constatăm că, deși – adesea și în general – programele Microsoft Word și Google Docs sunt suficiente pentru nevoile impuse de „Filologie”, pentru documente complexe, formatare avansată sau proiecte mari, departamentul de informatică recomandă LaTeX și Scrivener. În ultimii ani, infrastructura de cercetare, a CUNBM a fost ameliorată, de asemenea accesul la bazele de date internaționale, oferi prin INTRANET (Springer link).

La criteriul **A. 3.1.3** socotim că, în momentul de față, nivelul calitativ al resurselor umane care deservesc domeniul „Filologie” este unul ridicat. Am constatat că angajarea cadrelor didactice universitare în activități științifice și didactice cuprinzând o gamă amplă (de la atenția acordată pregătirii științifice și profesionale, trecînd prin participarea la manifestări științifice, activitatea de publicare și ajungînd la cea desfășurată cu doctoranzii) este de natură să nu impună dezvoltarea unor politici speciale, la nivel instituțional. Chiar astfel, Carta universitară conține elemente care concură în această direcție (în *Preambul*, Titlurile II. *Reglementările academice* și XI. *Activitatea de cercetare științifică*, apoi prin *Anexa 1. Codul de etică și deontologie universitară*), mai cu seamă în contextul principiilor, valorilor și misiunii asumate.

În cazul criteriului **A.3.1.4**, în momentul de față nici unul dintre conducătorii titulari nu coordonează mai mult de 8 studenți doctoranzi. Unul dintre cei doi profesori pensionați coordonează mai mult de opt doctoranzi, dar nu mai mult de doisprezece, întrucât a preluat doctoranzii celor doi colegi decedați. Tezele respectivilor doctoranzi se află în stadiul de definitivare.

În cazul criteriului **A.3.2.1** procedurile aplicate publicațiilor membrilor domeniului „Filologie”,

de la CUNBM, se referă la: a) selecția și evaluarea articolelor (prin peer-review); b) calitatea conținutului (inclusiv originalitatea contribuției și relevanța la nivel național și internațional, pentru domeniu); c) structura și formatarea articolelor; d) promovarea și distribuirea articolelor (prin participarea activă la conferințe internaționale).

Analiza situației de la criteriul **A.3.2.2** arată că îndrumătorii de doctorat de la domeniul „Filologie”, al Școlii doctorale a IOSUD-UTCN continuă să aibă publicații în reviste cotate ISI Web of Science și ERIH.

În cazul criteriului **B.1.1.1**, strategia de atragere a studenților de la alte centre universitare implică participarea conducătorilor de doctorat la manifestări științifice (inter)naționale, la târguri educaționale și la conferințe, implicarea în parteneriate internaționale, astfel creându-se posibilități de prezentare a oportunităților de cercetare disponibile la programul doctoral al UTCN, alături de facilitățile de tot felul pe care le oferă Instituția (de la accesul la informație la sprijinul prin fondurile special alocate pregătirii doctoranzilor). Totodată, procesul se petrece prin campanii de marketing și publicitate / de promovare online și offline, inclusiv prin utilizarea rețelelor sociale și a platformelor de educație.

Pentru criteriul **B.1.2.1** Raportul arată că, în vederea acceptării colaborării cu potențialii doctoranzi, unii conducători de doctorat aplică criterii clare, în vreme ce alții sunt mai atenți la aspecte ce țin de specificul și de solicitările temelor, în relație cu capacitățile dovedite, ale candidaților. Dincolo de acestea, însă, la nivelul Școlii Doctorale și al domeniului „Filologie”, selecția candidaților se petrece pe baza unui set de criterii care evaluează deopotrivă performanța academică și de cercetare, și interesul pentru dezvoltarea personală și profesională. Astfel, este luată în calcul media anilor de studii de licență și masterat, calitatea disertației și recomandările profesorilor universitari / cercetătorilor care cunosc prestația academică a candidatului. Se mai au în vedere experiența științifică a viitorului doctorand, implicarea lui în proiecte de cercetare, participarea la conferințe cu comunicări, experiența în domenii conexe (traduceri literare sau științifice), activitatea de predare într-un cadru educațional și voluntariatul în proiecte culturale (în special lingvistice/literare etc.). Evaluarea candidaților se face de către o comisie de specialitate.

La criteriul **B.1.2.2** constatăm existența preocupării care are în vedere prevenirea abandonului. Aceasta este reflectată de un complex de acțiuni conjugate, din partea Instituției și a membrilor Școlii doctorale. Prima articulație o constituie selecția temelor de cercetare realiste sub aspectul relației dintre complexitatea și timpul avut la dispoziție, alături de îndrumarea de calitate, oferită de către conducătorul de doctorat, în contextul facilităților oferite de Școala doctorală și de Instituție. A doua se constituie prin calitatea accesului la resurse (informaționale și financiare). Cea de-a treia articulație are în vedere crearea unei comunități academice funcționale (care include cercetători formați și doctoranzi), spre a oferi sprijin social și intelectual. De asemenea, doctoranzii au posibilitatea de a-și schimba direcția de cercetare.

De asemenea, în cazul criteriului **B.2.1.1**, unde există cursuri integrate în curricula existentă. Aici se capătă competențe ce facilitează înțelegerea metodelor de cercetare calitative și cantitative, apoi colectarea datelor și analiza lor statistică.

Pentru criteriul **C.1.1.1** constatăm că, desfășurat în mod colegial, în conformitate cu un plan și urmând un calendar de implementare a măsurilor, procesul de evaluare și asigurare internă a calității programului Filologie are în vedere obținerea mai multor seturi de informații, care să amelioreze mai multe aspecte, cu stările și stadiile în care se află:

- a) teza de doctorat, publicațiile și participările la conferințe, deopotrivă pentru doctoranzi și pentru conducătorii de doctorat;
- b) infrastructura (laboratoare, biblioteci și resurse tehnologice);

- c) regulamentele (revizuite periodic, spre a se asigura conformitatea lor cu dinamica realității;
- d) gradul de mulțumire al doctoranzilor;
- e) flexibilitatea *curriculum*-ului (săre a permite personalizarea în funcție de nevoile și interesele fiecărui doctorand);
- f) progresul științific al doctoranzilor.

Examinarea situației din cazul criteriului **C.1.1.2** arată că sistemul practicat de CUNBM are ca mecanisme de evaluare: sondajele de opinie, întâlnirile cu grupuri și individuale, anchetele profesionale. Rezultatelor se discută cu liga studenților și apoi se comunică doctoranzilor, dimpreună cu concluziile și măsurile sugerate, însoțite de un plan de acțiune pentru rezolvarea problemelor identificate. Eventual se stabilesc metode de reevaluare periodică a nivelului de satisfacție a doctoranzilor pentru a monitoriza progresul măsurilor de îmbunătățire implementate.

Evaluarea conducătorului de doctorat și a nivelului general de satisfacție față de program se evaluează pe o platformă la care accesul este asigurat pe baza unui sistem de autentificare unic. că s-a ținut seamă de acele recomandări, Instituția întreprinzând acțiuni de natură să urmeze recomandările și în măsură să fixeze rezultatele.

Informațiile la care se referă criteriul **2.1.1** (cu privire la prioritățile științifice din domeniul „Filologie” și cu privire la activitatea de cercetare a doctoranzilor) se află pe site-ul IOUSD <http://iosud.utcluj.ro/>. De asemenea, ele se transmit personal, de către conducătorul de doctorat.

III. Concluzii și recomandări.

Privind situația în ansamblu, ținând seamă de trăsăturile particulare domeniului și observând măsurile luate spre a urma recomandările făcute în Raportul de evaluare externă ARACIS din iulie, 2021, constatăm că actualele politici practicate și măsurile aferente adoptate pentru domeniul de studii universitare de doctorat „Filologie”, de la IOSUD-UTCN, reușesc să genereze complinirile de natură și în măsură să amelioreze sensibil calitatea activității de pregătire a doctoranzilor, astfel înlăturând neajunsurile semnalate în acel Raport.

În esență, adăugarea unor secvențe de proces în vederea amplificării perspectivei și a gradului de deschidere (prin: a) stimularea doctoranzilor în direcția participării la viața științifică de dincolo de limitele propriului IOSUD; b) orientarea lor către teme de interes major în domeniu; c) promovarea eficientă a avantajelor unei astfel de perspective și d) crearea, cultivarea și valorificarea relațiilor științifice cu profesorii de la Universități din țară și din străinătate) reprezintă ceea ce recomandase Raportul de evaluare externă ARACIS din iulie 2021.

Nr. crt.	Indicator de performanță	Recomandare	Implementarea recomandărilor
A.1.3.2	<i>Parțial îndeplinit</i>	Participarea la apeluri naționale și internaționale de proiecte. Eventual, crearea unei burse doctorale prin reunirea mai multor subvenții private.	<i>Implementată</i>
A.1.3.3	<i>Parțial îndeplinit</i>	Crearea unui sistem predictibil și transparent de acordare a finanțărilor pentru decontarea cheltuielilor de formare profesională a doctoranzilor și difuzarea largă a informației cu privire la această facilitate.	<i>Implementată</i>

C.3.1.1	<i>Parțial îndeplinit</i>	O mai bună identificare a (earmarking/ fléchage) a unor burse de mobilitate în direcția studenților de la filologie pentru a participa la conferințe internaționale, poate fi un instrument interesant pentru a stimula internaționalizarea studiilor. De asemenea, mai multă transparență referitoare la existența și la modul de accesare a acestor burse este de recomandat. Un sistem de candidaturi examinate la nivelul CSUD în funcție de criteriile prestabilite poate fi un mecanism util.	<i>Implementată</i>
C.3.1.2	<i>Parțial îndeplinit</i>	Organizarea de cotutele la nivel național poate fi un prim pas către realizarea acestui indicator. De asemenea, includerea de specialiști din alte universități (naționale și internaționale) în comisiile de îndrumare poate merge spre realizarea acestui indicator. O valorificare a relațiilor ERASMUS la nivel de conducători de doctorat poate merge în același sens. Se recomandă și valorificarea relațiilor cu universitățile din Moldova pentru a încheia acorduri de doctorat în cotutela, precum și identificarea unor specialiști pe lingvistică, vorbitori de limba română, în universitățile din străinătate (Franța, Spania, Italia).	<i>Implementată</i>
C.3.1.3	<i>Parțial îndeplinit</i>	Integrarea unor specialiști străini în comitetele de îndrumare, în juriile de teză și în general în formarea studenților, prin prelegeri și seminarii ținute eventual on-line, este urgentă.	<i>Implementată</i>

Nr. crt.	Indicator de performanță	Recomandări	Implementarea recomandărilor
A.2.1.1	<i>Îndeplinit</i>	Largirea paletelor de softuri disponibile studenților, mai ales din categoria celor de gestiune a textului (editor XML, editor LaTeX sau Markdown) și de gestionare a bazelor de date.	<i>Implementată</i>
A.3.1.3	<i>Îndeplinit</i>	Definirea unei politici instituționale de menținere a resurselor umane necesare pentru încadrarea studiilor doctorale.	<i>Implementată</i>
A.3.1.4	<i>Îndeplinit</i>	În măsura în care este posibil, cei doi conducători care au deja peste 8 studenți doctoranzi nu ar trebui să mai înscrie alți studenți până la trecerea sub plafonul de 12 (sau, ideal, sub plafonul de 8) indicat mai sus.	<i>Implementată</i>
A.3.2.1	<i>Îndeplinit</i>	Descrierea clară a modului în care procedurile specifice revistelor indexate ERIH sau ISI sunt implementate la revistele și publicațiile realizate de către membrii domeniului „Filologie”, de la CUNBM poate duce la sporirea calității publicațiilor inițiate.	<i>Implementată</i>

A.3.2.2	Îndeplinit	O mai mare internaționalizare a publicațiilor, precum și diversificarea canalelor de publicație, este de dorit.	Implementată
B.1.1.1	Îndeplinit	Este recomandată expunerea unei strategii clare de atragere a studenților de la alte centre universitare. Participarea directă a conducătorilor de doctorat din domeniul filologie la târguri educaționale, participarea la simpozioane în centre universitare netransilvane pot constitui elemente ale acestei strategii.	Implementată
B.1.2.1	Îndeplinit	Documentele referitoare la organizarea selecției trebuie clarificate și fundamentate pe indicatori clari (ex. minim media 9/10 la master pentru a se înscrie în doctorat).	Implementată
B.1.2.2	Îndeplinit	O reflecție referitoare la elementele de luat în considerație pentru a preveni abandonul tezelor (ex. stabilirea unor calendare reeșalonate de realizare a activităților de cercetare pentru studenții aflați în întârziere) trebuie angajată la nivel de domeniu.	Implementată
B.2.1.1	Îndeplinit	Crearea unor cursuri de aprofundare a metodologiei cercetării și de prelucrare a datelor, fie în cadrul unor discipline de sine stătătoare, fie ca ore alocate în cadrul cursurilor deja existente.	Implementată
C.1.1.1	Îndeplinit	Clarificarea periodicității, a modului de analiză a datelor și altor elemente rezultate din activitatea de evaluare. Privilegierea unui mod colegial de definire a unui plan de acțiune. Stabilirea unui calendar realist de implementare a măsurilor, și clarificarea mijloacelor materiale și a sprijinului uman oferit colegilor pentru a-l realiza.	Implementată
C.1.1.2	Îndeplinit	De identificat metode mai profesionale de realizare a anchetei, care să asigure confidențialitatea răspunsurilor și care, totodată să asigure accesul doar doctoranzilor, în baza unui sistem de autentificare. O prezentare a rezultatelor pe domeniu, precum și în funcție de alte criterii de agregare, este necesară.	Implementată
C.2.1.1	Îndeplinit	O mai bună comunicare cu privire la prioritățile științifice din domeniul „Filologie” și cu privire la activitatea de cercetare a doctoranzilor.	Implementată

prof. univ. dr. Alexandru Gafton

student masterand Andrei Florin Bărcăuan

Expert Direcția Asigurării Calității Elena Catană